

“Педесет година од разарања Његошеве капеле на Ловћену”: Враћање капеле на Ловћен биће Божији знак да је добро надвладао зло

“Највећи број људи у Црној Гори не разумију дубину тог догађаја (рушења капеле) који се седамдесетих година збио у Црној Гори. То није било само склањање једног објекта и стављање другог. То је био обрачун библијских размјера, обрачун, у суштини, добра и зла, зла са добром. То је био обрачун новог паганства, овог у којем ми данас живимо, са хришћанством, и последице тог обрачуна су страшне.”, казао је свештеник Јован Пламенац, отварајући округли сто “Педесет година од разарања Његошеве капеле на Ловћену”, који се данас, 27. јула 2022. године, одржава у крипти Саборног храма Христовог Васкрсења у Подгорици, а чији је организатор Митрополија црногорско-приморска.

Протојереј Јован Пламенац истакао је да су се рушењу цркве на Ловћену

успротивили многи југословенски интелектуалци, као и велики дио народа у Црној Гори, иако се све догађало у тоталитарном систему.

„Управо на трагици Ловћена показало се колико дубок јаз је тај режим раскопао у српском националном бићу у Црној Гори“, казао је отац Јован.

Објаснио је да су капела и маузолеј два страшна симбола, а симболи нису тек пука обиљежја припадности или наклоности. „Душом већ у овом животу ураћамо у духовни живот својом вољом се приклањајући симболима: петокраки, кукастом крсту, или пак Часном крсту и његовим репликама. Исто нам се догађа када се приклањамо маузолеју на Ловћену или Његошевој капели.“

Закључио је да ће Његошева капела кад-тад бити враћена на Ловћен, и то ће бити Божији знак да је добро надвладало зло и да је паганство овог времена утихло.

Професор др Часлав Копривица казао је да се рушењем капеле на Ловћену није смјерало искључиво на скрнављење последњег почивалишта не само највећег српског књижевника и мислиоца, него и жижне фигуре српског индетитета. Без Његоша, који само наизглед мисли и збори као „архаизатор“ српског свјетопоимања, управо модерни српски идентитет био би несумњиво скромнији, поред осталог лишен и своје телеолошке историјске димензије.

„У декапитацији Ловћена 1972. кључна је околност да се једним поништавањем жељело створити нешто ново- тако што би се оно заснивало на „својој“ иницијалној ништавности. *Modus operandi* тог поништавања била је идентитетска мржња.“, закључио је професор Копривица.

Своје излагање: “Судар симбола” књижевник Милутин Мићовић је почео констатацијом да је Ловћенска капела тема која ће да траје и која најдубље покреће и у свим сферама открива, оно што је проблематично, а што би требало да исправимо и да се уцијелимо:

“Његошеву капелу на Ловћену треба разумјети као једно од његових великих дјела, која имају ту част да буду, упркос времену, све дубље присутна у колективној свијести народа. Показује се да су у капелу уткане тајне, које су уткане у Његошевом пјесничком, филозофском, религијском и владарском дјелу. Дух Његошевог дјела је ушао у Његошев народ, тако да тај дух дјелује изнутра и кад га не читамо. Тако је и са капелом. Она показује једно чудо, да је има и кад је реално нема, и управо што је видно нема, дубље ангажује Његошев народ, бавећи се њеним смислом који је постао знак препоречни,

полемичко језгро свих културолошких, цивилизацијских и политичких сукобљавање у Црној Гори. Она се обнавља иако је још не видимо на Ловћену, иако је нема, она рађа нове капеле свуда простором српског народа па чак је крочила и на друге континенте.”

Професор др Перовић Драго је казао да су код Владика Рада у једном стиху, у једној реченици, сажете цјелокупне велике историјске и савремене филозофске теолошке и друге расправе те да напросто он има једну моћ кристализовања великих историјских идеја у нове формуле, и управо је из тог угла говорио о Његошу и Ловћену и капели.

“Вјерујем да је Владика Раде добро разумио зашто је Свети Василије за своје мјесто изабрао Острошку стијену, као мјесто гдје се укидају границе између Старе Херцеговине и Старе Црне Горе и Брда, дакле да буде мјесто сабориште свих Срба, свих тих предјела. И због тога вјерујем да је и он, одњегован Ловћеном, подигао црквицу и смјестио себе у тој цркви, да би укинуо границе између различитих српских хоризоната и све их спојио у једну ловћенску перспективу.”

По његовим ријечима, владичино уздизање на Ловћен нам показује да је он у свом сједињењу неба и земље, човјека и Бога, природе и човјека, желио прије свега да покаже да је Ловћен зенит не само његовог живота него зенит свих оних који су упућени ка Ловћену:

“И због тога је када је изабрао Ловћен за своје почивалиште и рекао својим пратиоцима да он жели да вјечито буде ту откуд се виде понајвише само српске земље и сиње море, односно да буде ту од куд духом својим да облијеће Србе, да благосиља добре и куне зле. Дакле да буде један водич из велике даљине, како стоји на следећем мјесту, да буде путоказ, оријентир слободе па чак можда и руске заштите и Божје милости, да буде јединство неба и земље.”

Протојереј-ставрофор Борис Брајовић поручио је да је Ловћенска капела нормативна за интегративни идентитет пјесникових потомака, за један изабрани народ коме је она и саграђена као, како каже Орфеј, пјевајући свијет. Ако успијемо да разумијемо шта је Ловћенска капела, онда ћемо моћи одговорити Светом Петру Ловћенском Тајновидцу на оно питање из наслова једне од његових најранијих пјесама из 1833., а која гласи Ко је оно на високом брду.

Професор др Душан Крцуновић казао је да „као што Његошево књижевно

дјело врхуни и рекапитулира цијелу историју српског народа у његовој тежњи ка ослобођењу и уједињењу, као што његова поетика рекапитулира и у њој врхуни цијела етика људске борбе за човјечност, тако и Његошева завјетна црква рекапитулира и усврховљује планину Ловћен и Горски вијенац.“

Објаснио је да Његошева црква на Ловћену као владичански аманет, задужбина и завјет има егзистенцијално-онтолошки смисао, а такве су и посљедице њеног рушења, јер је тим чином црногорско друштво ушло у период историјског небића.

Казао је да је идеја и смисао завјеа у очувању историјског континуитета заједнице и њеног идентитета. Истакао је да идеја завјета подразумијева етику дужности и обавезу држања до ријечи. „Држање до ријечи као одговор на завјет је чување образа пред праобразом.“

„Његош је знао не само да идеја завјета подразумијева успостављање етичког и егзистенцијално-онтолошког односа, већ и да завјет унутар саме своје структуре подразумијева неивјесност и контигентност људског искуства, као и крхкост људске воље, памћења, перцепције. Зато је његова завјетна црква на Ловћену изграђена како би била вјечити подсјетник да је смисао ријечи у томе што она утврђује и одржава људе у духовној заједници“, закључио је професор Крцуновић.

Професорица Јелица Стојановић говорећи на тему „Употреба лексема Цетиње и Ловћен код Његоша“, подсјетила је на новинске чланке из перида аустроугарског разарања Капеле 1916. године, који су посебно третирали Ловћен и сву симболику коју он носи, из којих се да закључити да је освајање Ловћена представљано као најважнији циљ. Освајање Ловћена се у страним часописима по значају ставља чак испред пробијања руског фронта и испред „потпуног уништења Владе Петра Карађаорђевића“.

“Освајање Ловћена није имало само стратешки циљ, примарни циљ је био рушење и уништавање најдубљег српског и црногорског националног симбола, капеле на Ловћену, а преко ње књижевно-умјетничког насљеђа великог Његоша и стављања свега у друге оквире. Кад све ово сагледамо, постаје јасно зашто толика мржња свих зала и освајача против Ловћена и Његоша, зашто толико сахрана, али и васкрснућа капела и Капеле над капелама“, закључила је Јелица Стојановић.

Професор др Радоје Головић казао је да је Његош темељ црногорског духовног, културно-историјског и националног идентитета, вјечни плебисцит

црногорског народа и цивилизацијски избор Црне Горе у прошлости, садашњости и будућности. „Он је наше све, као што је то Пушкин за Русију, по ријечима Достојевског.“

Закључио је ријечима да је дошло вријеме да испунимо Његошев завјет, сакупимо свето камење и обновимо капелу на Ловћену, и на тај начин искупимо наш највећи смртни гријех који су, заведени лукавим, починили његови заблудјели синови, и уједно остваримо последњу жељу нашег вољеног покојног Митрополита Амфилохија:

„Христос васкрсе, Његош васкрсе, Црна Гора васкрсе, ако Бог да и капела на Ловћену ће ускоро опет васкрснути!“

Модератор округлог стола је Радосав Рајо Војиновић, новинар и публициста, главни уредник часописа „Светигора“.

Округли сто је почео јутрос Светом литургијом на којој Његово високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски г. Јоаникије оцијенио да је рушење Ловћенске капеле и разарање гроба Његошевог, распеће Ловћенске капеле и Његоша, голгота која се уписала у живот Цркве.

У току је друга сесија округлог стола: “Педесет година од разарања Његошове капеле на Ловћену”:

2. сесија – пресједава: Часлав Копривица

КЉАКИЋ СЛОБОДАН – „Нова сазнања о рушењу капеле на Ловћену и забрањеном броју часописа Уметност“

КОНДИЋ ПАВЛЕ – „Збирка докумената и свједочанстава митрополита Данила Дајковића о Ловћенској капели“

АЛЕКСИЋ БУДО – „Љубомир Дурковић Јакшић и Ловћен“

КРИВОКАПИЋ НЕМАЊА – „Црква Св.Петра Цетињског на Прчању – залог васкрсења Ловћенске капеле“

ДУБАК БУДИМИР – „Српски пјесници о Ловћену и Његошу“

МАРТИНОВИЋ МИЛЕНА – „Два приступа етнологском проучавању Црне Горе.“

МАТОВИЋ ВЕСЕЛИН – „Такозвано “ново читање” Његоша“

ПОПОВИЋ СВЕТИСЛАВ – „Одлазак, долазак – Васкрсење Његошове капеле на

Ловћену“

Радове приложили:

ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ ИВАН – “Противници рушења цркве Светог Петра Цетињског на Језерском врху”

његоша у

mitropolija.com